

Protokoll Bispemøtet

1.-6. oktober 2009

Voksenåsen kultur- og konferansehotell

Til stede:

Biskop Olav Skjevesland	Agder og Telemark, preses
Biskop Helga Haugland Byfuglien	Borg, visepreses
Biskop Ole Christian M. Kvarme	Oslo
Biskop Per Oskar Kjølaas	Nord-Hålogaland
Biskop Laila Riksaasen Dahl	Tunsberg
Biskop Tor B. Jørgensen	Sør-Hålogaland
Biskop Solveig Fiske	Hamar
Biskop Ingeborg Midttømme	Møre
Biskop Tor Singasaas	Nidaros
Biskop Halvor Nordhaug	Bjergvin
Fung. biskop Berit M. Andersen	Stavanger

Professorene Trygve Wyller, Trond Skard Dokka og Harald Hegstad var tilstede under behandlingen av sak BM 31/09.

Bispemøtet var invitert til lunsj hos forsvarssjef Harald Sunde og feltprost Alf Petter Hagesæter, jf sak BM 38/09.

Bispemøtet møtte domprostene til samtale, jf sak BM 42/09.

Ekspedisjonssjef Ingrid Vad Nilsen, avdelingsdirektør Anne-Lise Brodtkorb (begge Kirkedepartementet) og generalsekretær Olav Fykse Tveit (Mellomkirkelig råd) deltok i samtaler under orienteringssakene.

Det ble arrangert et seminar om ”Teologi og klima”, jf sak BM 39/09.

Møtet ble åpnet med en nattverdgdustjeneste forrettet av biskop Tor Singasaas.

Til stede fra sekretariatet:

Generalsekretær Christofer Solbakken
Seniorsekretær Hege Flo Øfstaas

Saksliste

Saksnr.	Sakstittel
028/09	Referatsaker
029/09	Orienteringssaker
030/09	Gudstjenestereformen
031/09	Diakontjenesten og det kirkelige embetet
032/09	Prosten og prostetjenesten
033/09	Studiepermisjon for biskoper
034/09	Kirkemøtet 2009
035/09	Presesfunksjonen
036/09	Kallsbrev og tjenestebrev - forslag til felles tekst
037/09	Forslag til nytt visitasreglement
038/09	Den norske kirke og Feltprestkorpset
039/09	Seminar: Teologi og klima
040/09	Samlivsetisk utredning
041/09	Utredning - Å kommunisere kirkens menneskesyn
042/09	Møte med domprostene

Referatsaker

Nr	Tittel
1	Protokoll fra Kirkerådets møte 27.-28. mai 2009
2	Prototoll MKR 9.-10.09.2009
3	Protokoll MKR 13.-14.05.2009
4	Uttalelse til Protokoll MKR 13.-14.05.2009
5	Protokoll fra Samisk kirkerådsmøte 13 - 14.05.09 i Mo i Rana

Vedtak

Referatsakene ble tatt til etterretning.

Orienteringssaker

1. Dåp på bedehuset.
2. Den økumeniske situasjonen.
3. Samlivsform til studenter i programmet "Veien til prestedtjeneste".
4. Klimaseilas til København 12.-14. desember 2009 m.v.
5. Erfaringskonferanse – Stiftelsen Kirkens ressurscenter mot vold og seksuelle overgrep.
6. Konsultasjon om undervisningstjenesten i Den norske kirke.
7. Ansettelse av autoriserte prester fra EØS-området.
8. Misjonsjubileet i Edinburgh 2010.
9. Konferansen av europeiske kirker i Europa (KEK), generalforsamling 2009.
10. St. Egidio-konferansen, Krakow, 2009.
11. Kirkelig markering av Grunnlovens 200 års jubileum 2014.
12. Felleserklæringen om rettferdiggjørelseslæren 10 år 31. oktober 2009.
13. Samling for biskopenes sekretærer.
14. Forbønn for samkjønnede ektepar.
15. Kirkevalget 2009.
16. Styringsgruppen for "Veien til prestedtjeneste" (VTP) – fagdag om presterollen 9. september 2010.
17. Sentralt arbeidsmiljøutvalg (SAMU).
18. Styret i Det praktisk-teologiske seminar
19. Markeringer av 50 år med kvinners prestedtjeneste i Norge i 2011.
20. Økonomisk situasjon for Stiftelsen Kirkens ressurscenter mot vold og seksuelle overgrep.

Vedtak

Orienteringssakene ble tatt til etterretning.

Gudstjenestereformen

Bispemøtet har tidligere vedtatt at gudstjenestereformen skal behandles på hvert møte frem mot endelig vedtak i Kirkemøtet av ny liturgi.

Høringen ble avsluttet 15. september 2009, og Kirkerådets høringsutvalg bearbeider innspillene.

Kirkerådet har invitert Bispemøtet til en konsultasjon 30. oktober 2009.

Vedtak

Saken ble drøftet.

Diakontjenesten og det kirkelige embetet

Kirkemøtet vedtok i sak KM 08/04 at ”diakontjenesten teologisk kan forstås som en del av den ordinerte tjenesten i Den norske kirke, jfr. BM 32/04.” Forståelsen av dette vedtaket i ettertid har vært sprikende. Kirkerådet har bedt Bispemøtet gi en vurdering av hvorvidt diakontjenesten kan forstås som en ordinert tjeneste i kirken, og med det avklare diakontjenestens teologiske og ekklesiologiske status sett i forhold til prestedtjenesten.

Det vises for øvrig til Bispemøtets behandling i sak 04/09 (januar) og 11/09 (mars).

Bispemøtet inviterte professorene Harald Hegstad, Trond Skard Dokka og Trygve Wyller til å ta del i samtalen.

Vedtak

Bispemøtet ser at spørsmålet om diakontjenesten og kirkens diakoni angår viktige perspektiver i vår ekklesiologi og vår organisering av kirkens tjenestemønster. Saken krever mer refleksjon om diakontjenestens egenart før det er mulig å gi en endelig avklaring.

Bispemøtet vil arbeide videre med forståelsen av kirkens tjenestemønster og diakontjenesten frem mot vårmøtet i 2010.

Prosten og prostetjenesten

Det vises til sak BM 14/09, hvor Bispemøtet vedtok å ta opp spørsmål knyttet til prosten og prostetjenesten regelmessig fremover.

Etter at nye tjenesteordninger ble fastsatt i 2004, er prostereformen nå inne i en konsolideringsfase. Utviklingsprogram for proster (UPP) er nå gjennomført i alle bispedømmer. Alle bispedømmer har også gjennomført kurset ”Sammen om å lede”, og mange bispedømmer har gjennomført ”Sammen om å lede 2”.

Den nye prosterollen er i sterkere og tydeligere grad enn tidligere en lederrolle i den lokale kirke. I denne sammenheng er det avgjørende ta prostene har et avklart forhold til sin egen lederrolle, tilgjengelige verktøy for ledelse, og rutiner for rapportering til biskopen.

Vedtak

Bispemøtet drøftet situasjonen for prosten og prostetjenesten på bakgrunn av UPP og Sammen om å lede 1 og 2. I samtalen ble det konkretisert en rekke punkter som er avgjørende for en god utvikling av prostetjenesten, slik som: 1) biskopens ledelse av prestene gjennom prostene, 2) prosten og bispedømmekontoret, 3) prostemøtet, 4) prosten og fellestrådet, 5) prostens menighetstjeneste, 6) prosten som strategisk leder.

Bispemøtet vil i kommende møter systematisk bearbeide disse punktene, med sikte på å utvikle et felles premissgrunnlag for utvikling av prostetjenesten i vår kirke.

Bispemøtet ber departementet gjennomføre en ny, nasjonal prostekonferanse i 2013 med fokus på endringene i kirkeloven og konsekvenser for prostetjenesten i en fremtidig kirkeordning.

Studiepermisjon for biskoper

Departementet har bedt Bispemøtet anbefale retningslinjer for studiepermisjon for biskoper. Det vises til sak BM 17/09. Det ble her gjort vedtak om at "Bispemøtet ber arbeidsutvalget utarbeide forslag til retningslinjer, og at saken tas opp på et senere bispemøte".

Arbeidsutvalget har drøftet saken i sak BM AU 12/09, og gjorde følgende vedtak:

1. Studiepermisjon for biskoper skal ivareta behovet for faglig ajourhold, åndelig fornyelse og generelle helbred.
2. Det legges opp til følgende frekvens:
 - a. Nye biskoper skal ha X ukers studiepermisjon i løpet av sitt første år som biskop.
 - b. Biskoper bør tilstås studiepermisjon av X ukers varighet hvert tredje år.
3. Hva angår volumet (antall uker) må dette bla sees i sammenheng med ordninger for andre grupper som det er naturlig å sammenligne seg med.
4. Bispemøtet koordinerer biskopenes studiepermisjon slik at alle skal få tatt permisjon regelmessig og når det passer inn i den enkeltes øvrige gjøremål.

Dagens situasjon er at det ikke foreligger noen faste ordninger for studiepermisjon. Det betyr at studiepermisjon fordeles tilfeldig, hvor noen kan få mye og andre kan få lite og ingenting. Utgangspunktet for en ny ordning må være at situasjonen skal forbedres for hele gruppen av biskoper samlet sett. Hensyn til studiepermisjonens lengde, innhold og frekvens må balanseres mot hverandre. Det må også tas hensyn til at de fleste biskoper er tjenestegjørende fra 8 til 15 år. Det bør tilstrebes en ordning hvor alle biskoper gis anledning til å ta studiepermisjon.

Vedtak

1. Studiepermisjon for biskoper skal ivareta behovet for faglig oppdatering og åndelig fornyelse, jfr Tjenesteordning for biskoper § 26, annet ledd og § 23.
2. Bispemøtet anbefaler at nye biskoper gis 4 ukers studiepermisjon med lønn i løpet av sitt første år som biskop.
3. Bispemøtet anbefaler at biskoper gis studiepermisjon med lønn av 12 ukers varighet ca hvert fjerde år, evt 9 uker hvis det er behov for permisjon etter 3 år.

4. Det anbefales at Bispemøtet koordinerer biskopenes studiepermisjon, slik at alle skal få tatt permisjon regelmessig og når det passer inn i den enkeltes øvrige gjøremål og i Bispemøtets løpende arbeid.

Kirkemøtet 2009

Kirkemøtet avholdes 16. – 19. november 2009 i Tønsberg.

Vedtak

Saken ble drøftet.

Presesfunksjonen

Det vises til tidligere behandling av saken i Bispemøtet (sak BM 18/05, 28/07, 18/08, 29/08 og 3/09) og arbeidsutvalget.

Som det fremgår av brevet fra Kirkedepartementet av 8. juni 2009, tar Regjeringen sikte på å fremme saken for Stortinget i inneværende år. Sttingsproposisjonen vil fremmes på bakgrunn av bla uttalelse fra Bispemøtet og Kirkemøtet, som begge har fått frist til 25. november 2009.

Bispemøtet vil derfor måtte behandle departementets henvendelse på møtet i oktober 2009, og deretter oversende sin anbefaling. Bispemøtets vedtak vil protokolleres, og dermed også oversendes Kirkemøtet til orientering. Siden saken også skal behandles av Kirkemøtet, vil det være naturlig at Bispemøtets protokoll i denne saken også vedlegges Kirkerådets saksfremlegg til Kirkemøtet, slik at Bispemøtets protokoll i denne saken kommer aktivt inn i Kirkemøtets behandling i plenum og komité.

Kirkerådet har anmodet Bispemøtet om kun å gjøre et foreløpig vedtak i oktober, og at Bispemøtets endelige uttalelse først vedtas etter høstens Kirkemøtet. Dette med tanke på å nå frem til to mest mulig samkjørte uttalelser fra Bispemøtet og Kirkemøtet.

Kirkerådet behandlet saken i møte 17.-18. september 2009. Kirkerådet anbefaler at et tolvte bispeembete nå opprettes, men at første periode blir en overgangsordning med egne regler for nominasjon, valg, tjenesteinnhold og lokalisering. En permanent ordning anbefales utredet i sammenheng med kirkeordningsreformen som følge av avviklingen av Kongen som kirkestyre.

Vedtak

Kirken har fått styrket sin demokratiske struktur. Av det følger at også Bispemøtet må styrkes. Bispemøtet har i tillegg lengre tid kjent utilfredshet ved den måte funksjonen som Bispemøtets preses er organisert på. Presesfunksjonen er viktig for både Bispemøtet og Den norske kirkes sentrale ledelse, men rammevilkårene for utøvelsen av vervet er ikke dimensjonert i henhold til dette. Siden 1997 har alle de biskoper som har fungert som preses (Bondevik, Wagle, Riksaasen Dahl og Skjevesland) gitt uttrykk for å bli trukket mellom oppgaver i eget bispedømme og oppgaver knyttet til presesfunksjonen på en måte som gjør begge arbeidsfelt skadelidende.

Bispemøtet har derfor ved flere anledninger drøftet presesfunksjonen, og hva som kan gjøres for å bedre rammevilkårene for utøvelsen av dette vervet.

Som bakgrunn for anbefalingene gitt nedenfor legges følgende dokumenter til grunn:

- Protokoll BM 2005
- Protokoll BM 2006
- Protokoll BM 2008
- Protokoll BM 2009
- Notat: ”Bispemøtets arbeidsform” (2009)
- Utredning: ”Styrking av funksjonen som Bispemøtets preses” (2009).

De anbefalingene som gis nedenfor er knyttet til en situasjon hvor biskoper utnevnes i kirkelig statsråd. Dersom det etableres en midlertidig overgangsordning, er Bispemøtet innstilt på at spørsmål knyttet til valg, utnevning og tilsynsområde kan utredes videre i forbindelse innføring av ny kirkeordningsreform.

1. Hvilke oppgaver skal den tolvte biskopen ha?

Bispemøtet har hele tiden understreket at oppgavene knyttet til presesfunksjonene i hovedsak bør være som i dag. Problemet er at rammevilkårene for en god og forsvarlig utøvelse er for dårlige.

Vi har registrert at enkelte i debatten har tatt til orde for å utvikle presesrollen videre, og gi preses nye oppgaver og funksjoner av både reell og symbolsk art. Bispemøtet vil understreke at dette er et perspektiv som er relevant, men som ikke lå til grunn for Bispemøtets initiativ i saken. En videreutvikling av presesrollen i retning av ny, nasjonal kirkeleder vil måtte sees i sammenheng med den reform av kirkeordningen som vil følge etter grunnlovsendringene om stat og kirke.

Hvis et tillitsverv i Bispemøtet skal omgjøres til et eget bispeembete, har Bispemøtet vært svært opptatt av at dette må være et reelt bispeembete, altså at preses må ha tilsynstjeneste.

I utredningen ”Styrking av funksjonen som Bispemøtets preses” (2009) anbefaler et flertall at preses gis tilsynsoppgaver overfor den prestatjeneste og det kirkelige nærvær som eksisterer utenfor de ordinære soknestrukturer. Dette betyr at preses ikke har noe geografisk avgrenset område for sin tilsynstjeneste. Et mindretall i utvalget anbefaler at preses gis et geografisk avgrenset område, men deler seg i sin anbefaling av hvilket konkret område dette bør være.

Bispemøtet anbefaler et geografisk tilsynsområde.

I tillegg kan tilsynstjenesten også omfatte prestatjeneste og kirkelig nærvær utenfor den ordinære soknestrukturen. Dette er imidlertid noe som må utredes nærmere. Dette gjelder også nærvær og tjeneste ved store, nasjonale begivenheter knyttet til Nidarosdomen.

2. Hvordan skal en ny preses utpekes?

Etter gjeldende rett velges preses av og blant tjenestegjørende biskoper, jf kgl res av 6. juni 1997 – Reglement for Bispemøtet. Så lenge kirkelig statsråd består, vil det være Kongen i kirkelig statsråd som utnevner nye biskoper, jf kgl res av 6. juni 1997 – Regler om nominasjon m.v. ved utnevning av biskop.

Hvis presesvervet omgjøres til et fast bispeembete, vil prosedyren for utpeking måtte dannes på grunnlag av to regelsett, jf ovenfor.

Bispemøtet legger i denne sammenheng til grunn at preses i stor grad er og fortsatt vil være tillitsvalgt for biskopene. Bispemøtet har ansvar for å samordne og koordinere den tjeneste som utøves av den enkelte biskop. Bispemøtets preses er både møteleder, kollegieleder og talsperson.

De som etter gjeldende ordning utnevnes til biskop, har vært igjennom en omfattende prosedyre som er bredt, demokratisk forankret. Bispemøtet anbefaler nå at det er de tjenestegjørende biskoper som er valgbare til et nytt embete som preses. Om nominasjon til presesembetet i fremtiden bare skal begrenses til tjenestegjørende biskoper, er imidlertid blant de spørsmål som må utredes videre.

Vi vil videre støtte utvalgets forslag om at Bispemøtets valgkomite utvides til en nominasjonskomite bestående av tre biskoper oppnevnt av Bispemøtet, samt lederne for de tre sentralkirkelige råd. Det forutsettes at en biskop leder komiteen.

Bispemøtet anbefaler at preses nå velges av Bispemøtet og Kirkerådets medlemmer på grunnlag av nominasjonen, og deretter utnevnes av Kongen i kirkelig statsråd. Vi ser imidlertid behov for å utrede nærmere en permanent ordning for stemmerett, også med henblikk på vurdering av tilsynsombudets deltakelse.

Spørsmålet om åremål for preses er drøftet i utvalgets innstilling. Bispemøtet mener at det er vanskelig å se for seg åremål for presesvervet når dette blir et eget embete. Dette må eventuelt utredes nærmere.

3. Hvor skal preses lokaliseres?

Bispemøtet har gått inn i denne saken ut fra ønsket om å styrke rammebetingelsene for et verv som allerede eksisterer.

Den norske kirke trenger en helhetlig og samordnet ledelse. Bispemøtet konstaterer at et enstemmig utvalg anbefaler at preses må ha arbeidssted i Oslo, og slutter seg til dette.

Bispemøtet vil videre gi uttrykk for at preses bør ha tjenestebolig der han eller hun utøver sin tjeneste. Dette betyr at preses også må bo i Oslo. Vi ser at utvalget som har utredet saken, drøfter muligheten av å bo ett sted og arbeide et annet. Vi kan ikke se at dette er noen levedyktig løsning, ei eller en løsning som forbedrer dagens situasjon.

Bispemøtet vil anbefale at tilsynsombudet for preses legges til Oslo sentrum. Områdets relasjon til Oslo bispedømmeråd forblir uendret.

4. Styrking av Bispemøtets sekretariat

Ordningen med nytt, fast preseembete forutsetter at Bispemøtets sekretariat styrkes og utvides med fagteologisk og mediemessig kompetanse.

5. Oppsummering

Bispemøtet oppsummerer sine anbefalinger slik:

- Et nytt embete etableres høsten 2010.
- Hvorvidt valgbarheten skal utvides til å omfatte flere enn de tjenestegjørende biskopen må utredes nærmere i sammenheng med kirkeordningsreformen.
- Bispemøtet oppnevner nominasjonskomité, som består av tre biskoper samt lederne for de tre sentralkirkelige råd.
- Nominasjonskomiteen nominerer inntil 3 kandidater.
- Stemmeberettigede i tillegg til tjenestegjørende biskoper må utredes videre i sammenheng med kirkeordningsreformen.
- Nyvalgt preses utnevnes av Kongen i statsråd så lenge kirkelig statsråd utnevner biskoper.
- Preses lokaliseres i Oslo, med et avgrenset område i Oslo by som tilsynsområde.
- Preses knyttes til Oslo domkirke

6. Overgangsordning

Bispemøtet ønsker at et fast preseembete etableres i forbindelse med presesvalget høsten 2010. I lys av tidsfaktoren finner Bispemøtet det imidlertid nødvendig å etablere en overgangsordning, da ikke alle elementene i en permanent, ny ordning kan tenkes å være etablert innen den tid.

En overgangsordning bør etter vårt syn sikre stabilitet i en fase som ellers vil bli preget av store og krevende endringer. Vi vil derfor anbefale følgende elementer inn i en overgangsordning:

- Ny preses velges blant tjenestegjørende biskoper.
- Bispemøtet oppnevner en nominasjonskomite bestående av tre biskoper, samt lederne for de tre sentralkirkelige råd.
- Nominasjonskomiteen nominerer inntil 3 kandidater.
- Bispemøtet og Kirkerådets medlemmer velger preses på grunnlag av foreliggende nominasjon.
- Nyvalgt preses utnevnes av Kongen i statsråd til nytt bispeembete.
- Preses lokaliseres i Oslo.
- Tilsynstjenesten etableres i et avgrenset område i Oslo sentrum.
- Utredning av permanente regler for nominasjon, valg, tjenesteordning, utvidet tilsynsområde m.v. skjer i sammenheng med kirkeordningsreformen som følge av grunnlovsendringene i 2013.

Bispemøtet ser frem til videre behandling av saken i Regjering og Storting, og vil gjerne medvirke i en dialog med tanke på å nå frem til en best mulig ordning for vår kirke.

Protokolltilførsel fra biskop Tor Singsaas i forhold til pkt. 1,3,5 og 6

Nidaros biskop legger avgjørende vekt på at prinsipielt utgangspunkt for tenkning om preses i Den norske kirke, må være at preses vil bli den ledende biskop i Den norske kirke. Preses vil få et åndelig oppdrag, og være den fremste symbolbærer på vegne av en stor og mangfoldig folkekirke med nær på 4 millioner medlemmer.

Den norske kirke må ha synlige tegn og symboler knyttet til et sted som virker identitetsskapende og samlende for alle medlemmer av folkekirka. Det fordres dessuten et lederskap som får mandat til å forvalte disse grunnleggende og bærende verdier. Dette perspektiv vil forsterkes ytterligere etter at relasjonene mellom kirke og stat/kommune er endret sannsynligvis i 2013 /14. Disse forhold er lite berørt i utredningen ” Styrking av funksjonen som Bispemøtets preses” (2009). Dette handler om det fremtidige lederskap i Den norske kirke. De valg en gjør nå med hensyn til fast preses, vil ha avgjørende innvirkning på vitale forhold i disse lederspørsmål.

Nidaros biskop vil uttale at preses må ha sin basis i bispeembetets åndelige oppdrag som er forankret i vår kirkes bekjennelser, ordninger, historie og tradisjoner. Preses vil og stå som Den norske kirkes fremste leder i det økumeniske fellesskap. Preses vil som biskop ha den gudstjenestefeirende menighet, samlingen om Ord og sakrament, som bærende fellesskap for sin tjeneste.

Nidaros biskop vil understreke at preses som ledende biskop vil måtte hente sitt mandat og oppdrag fra et bestemt sted som på en særlig måte er bærer av vår kirkes historie, tradisjoner, spiritualitet og symbolkraft.

Nidaros domkirke står i så måte i en enestående stilling for hele Den norske kirke som nasjonalhelligdom og viktig pilegrimskirke med betydelig økumenisk perspektiv. Den ledende biskop i Den norske kirke må stå i et nært og kontinuerlig forhold til Nidaros domkirke, da denne katedralen i unik forstand representerer det identitetsskapende og samlende for Den norske kirke, også som medlem i den verdensvide kirke, i det økumeniske fellesskap.

Nidaros biskop vil på bakgrunn av dette uttale:

- Preses må ha Nidaros domkirke som utgangspunkt og sentrum for sin tjeneste.
- Preses må ha sitt tilsynsområde knyttet til Trondheim by, Nidaros domprosti og ev. Byåsen prosti med Nidaros domkirke/ Erkebispegården i sin midte. Nidaros bispedømmeråds formelle ansvar for tilsynsområdet forblir uendret.
- Preses får offisiell tjenestebolig i Trondheim, og kontor knyttet til tjenesteområdet der. Mindre tjenesteleilighet stilles til disposisjon i Oslo med tanke på preses sin tjenesteutøvelse i Bispemøtet.

Nidaros biskop vil dernest, i likhet med de øvrige biskoper, legge vekt på betydningen av at et nytt bispeembete som preses også vil legge et avgjørende premiss og grunnlag for en vesentlig styrking av Bispemøtet som kirkelig organ. Dette vil være svært viktig i utviklingen av den fremtidige kirkeordning i Den norske kirke.

Kallsbrev og tjenestebrev - forslag til felles tekst

Det vises til sak BM 12/09. Bispemøtet drøftet her kallsbrevets/tjenestebrevets kirkerettslige status, biskopens plikt til å gi slikt brev, samt den konkrete utformingen av brevet.

Med tanke på sistnevnte, viste det seg at biskopene har en ulik praksis. Noen skjelner mellom kallsbrev, som gis til prester, og tjenestebrev, som gis til andre vigslede medarbeidere. Noen har også en tredje kategori, hilsen, som gis til ikke-vigslede medarbeidere.

Bispemøtet uttalte at i ovennevnte sak at ”biskopens kallsbrev/tjenestebrev viderefører en viktig tradisjon i vår kirke som består i å markere biskopens tilsyn. Kallsbrev/tjenestebrev forstås som markering av at den tilsatte er ordinert/vigsllet, rettelig kalt og står under biskopens tilsyn.”

Vedtak

Bispemøtets arbeidsutvalg bearbeider tekster til kallsbrev, tjenestebrev og hilsen til ikke-vigslede på bakgrunn av samtalen.

Forslag til nytt visitasreglement

Vedtak

Saken utsettes til januar 2010.

Den norske kirke og Feltprestkorpset

Forsvarssjef Harald Sunde hadde invitert Bispemøtet til lunsj og samtale. Forsvarssjefen innledet om den aktuelle situasjonen i forsvaret, forholdet mellom forsvaret og kirken. Feltprost Alf Petter Hagesæter presenterte resultater fra høringen av rapporten ”Religiøst mangfold og militær enhet”.

Vedtak

Saken ble drøftet.

Seminar: Teologi og klima

BISPEMØTETS HØSTSEMINAR 2009

Klimatoppmøtet i København samler ledere fra hele verden. Håpet er at det skal bli enighet om en ny klimaavtale etter Kyoto-avtalen. En av kampene vil stå mellom rike og fattige land. Skal de fattige landene ennå en gang måtte betale for Vestens velstand? Siden Kyoto har kunnskapen om menneskeskapte klimaskader økt formidabelt. Hvordan omsetter vi denne kunnskapen i politisk og etisk handling? Hele Den norske kirkes ledelse vil være tilstede i København for å markere støtte til kampen for en ny og rettferdig klimaavtale. Hvordan begrunner kirken sitt klimaengasjement?

Program:

1200 Lunsj

1300 Åpning v/ Bispemøtets preses, biskop Olav Skjevesland

1315 Biskop Halvor Nordhaug: Teologi og klima - mot en ny øko-teologi?

1345 Spørsmålsrunde

1355 Professor Arne Johan Vetlesen: Klimakrisen som etisk utfordring.

1425 Spørsmålsrunde

1430 Pause

1445 Pater Arnfinn Haram, OP: Teologisk begrunnelse for kirkelig miljøengasjement

1515 Spørsmålsrunde – debatt

1600 Slutt

Vedtak

Seminaret ble gjennomført, og samtalen tas til etterretning.

Samlivsetisk utredning

Det vises til sak BM 26/09, sak KR 29/09 og sak KM 07/07.

Bispemøtet vedtok i sak BM 26/09 å nedsette et utvalg til å utrede bla de spørsmål som er nevnt i sak KR 29/09. 2-3 biskoper bør være med i utvalget, og en av disse bør være utvalgsleder. Utvalget bør 1-2 ganger pr år møte i Bispemøtet til felles konsultasjon. Utvalget står ansvarlig for utredningen, som behandles i Bispemøtet og oversendes Kirkerådet sammen med Bispemøtets oppsummering og anbefaling.

Den norske kirke har i flere år drøftet teologiske, etiske og ordningsmessige aspekter ved spørsmål knyttet til ekteskap og samliv. Kirken har vært utfordret av synspunkter og praksis som har gjort seg gjeldende i samfunnet. Normer og holdninger knyttet til seksualitet og samlivsformer har vært i stor endring, og mye av dette er også gjenspeilet i lovendringer.

Vedtak

Bispemøtet oppnevner med dette et utvalg til å utrede enkelte spørsmål knyttet til ekteskap og samliv. Utvalget gis følgende mandat:

1. Utvalget bes om å utrede Den norske kirkes forståelse av ekteskapet som institusjon i et teologisk, kulturelt og rettslig perspektiv.
2. Utvalget skal redegjøre for de endringer i befolkningens holdninger og praksis i samlivsspørsmål, samt endringer i lovgivningen. Utvalget skal videre drøfte andre samlivsformer. Utvalget skal i denne sammenheng utrede premisser for en kirkelig samlivsetisk tenkning og veiledning.
3. Følgende biskoper oppnevnes til medlem av utvalget:

Biskop Helga Haugland Byfuglien, leder
Biskop Halvor Nordhaug
Biskop Tor B. Jørgensen

Arbeidsutvalget gis fullmakt til å oppnevne utvalgets øvrige medlemmer på bakgrunn av samtalen i Bispemøtet.

4. Bispemøtets generalsekretær fungerer som sekretær for utvalget.

5. Utvalget bes ferdigstille sitt arbeid innen 1. oktober 2011.

Utredning - Å kommunisere kirkens menneskesyn

Høsten 2005 drøftet Bispemøtet hvordan kirken formulerer og kommuniserer sitt syn på mennesket i dagens kultursituasjon. Forkynnelse, undervisning, liturgi og arbeid med etiske spørsmål er noen av de sammenhenger hvor menneskesynet aktualiseres. Det ble da vedtatt å igangsette et arbeid med å utrede spørsmål knyttet til hvordan den bibelske og evangelisk-lutherske lære om mennesket skal formuleres og kommuniseres forsvarlig i dagens kultursituasjon (sak BM 29/05).

Høsten 2006, i sak BM 13/06, oppnevnte Bispemøtet biskop Odd Bondevik til å lede en arbeidsgruppe for å utrede disse spørsmålene. Utvalget avga sin rapport i juni 2009.

Vedtak

Bispemøtet takker utvalget for vel utført arbeid. Rapporten gir interessante perspektiver på et viktig og krevende temafelt.

Bispemøtet vil invitere til et oppfølgende seminar i 2010.

Møte med domprostene

Biskopene møter domprostene annen hvert år til drøfting av aktuelle saker innenfor rammen av et bispemøte.

Følgende saker ble drøftet:

- livsfasepolitikk for prester.
- personalpolitikk for domproster.
- gudstjenestereformen – hva har det blitt og hva var ment?

Vedtak

Samtalen ble tatt til etterretning.